

УДК 7.05:378.016:332.14

Наталія РОМАНЕНКО,

доктор технічних наук, професор, завідувач
кафедри дизайну
Черкаського державного технологічного
університету

Яна ВИСКВАРКА,

викладач кафедри дизайну Черкаського державного
технологічного університету, здобувач
наукового ступеня кандидата мистецтвознавства

Олена ГАЛИЦЬКА,

викладач кафедри дизайну Черкаського державного
технологічного університету, здобувач
наукового ступеня кандидата мистецтвознавства

ДИЗАЙН–ОСВІТА ТА ЇЇ МІСЦЕ В СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТАХ РЕГІОНУ

У статті розкривається значення освітянської діяльності з підготовки фахівців з дизайну та ергономіки, здатних створити нові естетичні форми, образи та простори, необхідність залучення студентства до естетизації предметно-просторового середовища регіону. Висвітлено активну участь студентів спеціальності «Дизайн» ЧДТУ в соціальних та благодійних проектах громадсько-го спрямування.

Ключові слова: дизайн-освіта, соціальний об'єкт, дизайн-проект, творчість, мистецтво.

В статье раскрывается значение образовательной деятельности по подготовке специалистов по дизайну и эргономике, способных создать новые эстетичные формы, образы и пространства, необходимость привлечения студентов к эстетическому осмыслению предметно-пространственной среды региона. Освещено активное участие студентов специальности «Дизайн» ЧГТУ в социальных и благотворительных проектах общественного направления.

Ключевые слова: дизайн-образование, социальный объект, дизайн-проект, творчество, искусство.

The article reveals the importance of educational activities for training in design and ergonomics that can create new aesthetic forms, images and which are necessary in solving social problems in the region the article deals with active participation of CSTU students of Design department in social and charitable projects public areas.

Key words: design education, social object, a design project in community work, creation, art.

Постановка проблеми. Вхідження України в європейський простір спонукає до випуску конкурентоспроможної продукції, якість якої в першу чергу формує її дизайн (художнє проектування). Дизайн третього тисячоліття став глобальним феноменом, що охопив різні сфери мистецького й технологічного мислення, а комунікативні й експресивні засоби дизайну дозволяють

використовувати світ необмежених властивостей матеріалів і технологій [1, 2].

Постанова Кабінету Міністрів України від 20.07.1997 р. за № 37 «Про першочергові заходи щодо розвитку національної системи дизайну та ергономіки і впровадження їх досягнень у промисловому комплексі, об'єктах житлової, виробничої і соціально-культурної сфер» спонукала до дій

науковців Черкаського, на той час, інженерно-технологічного інституту. Враховуючи можливості технологічного навчального закладу IV рівня акредитації, а також чималу чисельність талановитих й самобутніх майстрів і художників, творчість яких проявляється в найрізноманітніших напрямках, ректоратом Черкаського державного технологічного університету (ЧДТУ) у 1999 році було прийняте рішення про початок освітньої діяльності з підготовки фахівців з дизайну та ергономіки на мистецькій основі. Спочатку – в якості філіалу Харківської державної академії дизайну і мистецтв, який функціонував при кафедрі інженерної та комп'ютерної графіки, а з 2002/2003 навчального року, отримавши ліцензію на надання освітніх послуг у галузі дизайну, було створено кафедру Дизайну. Кафедра готує фахівців за п'ятьма напрямками: графічний дизайн, інтер'єр і обладнання, промисловий дизайн, художнє моделювання одягу, дизайн текстилю. Розпочали здійснювати освітню діяльність за напрямом ландшафтний дизайн.

З 2003 року кафедру Дизайну ЧДТУ очолює д.т.н., професор Романенко Н.Г., яка має більше ста двадцяти публікацій наукового і методичного спрямування (в тому числі п'ять патентів) з технології текстильних матеріалів і дизайну, є автором двох навчальних посібників, керівником двох напрямів наукових досліджень, згідно з якими захищено дві кандидатські дисертації, п'ять здобувачів працюють над ними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові досягнення викладацького складу кафедри постійно публікуються у фахових науко-метричних виданнях, на базі кафедри дизайну ЧДТУ були проведені дві регіональні конференції, присвячені розвитку дизайну та дизайн-освіті на Черкащині, у червні 2010 року – Всеукраїнська конференція «Регіональний дизайн і освіта». Студенти магістратури спеціальності «Дизайн» щорічно беруть участь у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт й посідають призові місця [3-5].

Викладачі кафедри є членами національної спілки художників України, спілки дизайнерів України, спілки народних майстрів України, постійними учасниками виставок. Студентські роботи, неодноразово отримуючи призові місця, презентували і презентують заклад на Всеукраїнських та Міжнародних виставках, показах, конкурсах у Брно, Москві, Санкт-Петербурзі, Києві, Харкові, Херсоні, Дніпропетровську тощо.

Виклад основного матеріалу. Професорсько-викладацький склад кафедри Дизайну ЧДТУ завжди приділяв і приділяє велику увагу соціальним проектам громадського спрямування. Кожен студент має змогу проявити себе при вирішенні соціальних потреб регіону, університету.

Наприклад, студентка спеціалізації Художнє моделювання одягу – Шевченко Світлана, розробивши, під керівництвом викладача Бердник А.П., дизайн-проект форми кондуктора, отримала перемогу в конкурсі, проведеному Черкаською міською радою (рис.1).

Форма складається з універсального жилета та спідниці. Жилет використовується за будь якої пори року.

Рис. 1. Універсальний жилет кондуктора

17 грудня 2014 року студенти спеціалізації Графічний дизайн брали участь зі своїми творчими роботами у благодійному аукціоні на підтримку дітей, батьки яких загинули в зоні АТО. Захід проводився під егідою Департаменту освіти і науки Черкаської обласної державної

адміністрації. Роботи – лоти привабили багатьох покупців, й принесли благодійній справі чималі кошти.

Влітку 2014 року студенти спеціальності Дизайн ЧДТУ, перебуваючи на практиці, взяли активну участь в реалізації соціального проекту «Технології як мистецтво», який був організований Черкаським регіональним підприємством компанії ТОВ «Воля-кабель».

Учасниками проекту стали студенти третього курсу: Зачепа Анастасія, Компанієць Владислав, Куколь Світлана, Хижняк Світлана, Ріндюк Крістіна, Шевченко Діана, Щербина Роман, які під керівництвом заслуженого художника України, почесного професора ЧДТУ Афоніна В.А., викладачів кафедри дизайну Сокол Н.Л., Галицької О.В. подарували мешканцям «Стрімкого фенікса» (рис. 2). Мета проекту – підтримати ініціативи місцевих художників street-art та прикрасити місто Черкаси шляхом створення у ньому унікальних арт-об'єктів.

Рис. 2. «Стрімкий фенікс»

В основу розробленої концепції ліг образ птаха, динаміка польоту якого уособлює швидкий розвиток новітніх технологій у сфері телекомунікацій та Internet зв'язку, а також свободу спілкування, яку забезпечує цей розвиток. Кольорово-графічне вирішення street-art обумовлене застосуванням фірмових констант, таких як, наприклад, помаранчевий та салатний кольори, характерні елементи зображувальної частини знака компанії [6].

Несподіване й оригінальне графічне вирішення розробленого проекту не лише

доповнює краєвид, а й викликає позитивні емоції. Мешканці мікрорайону дуже тепло сприйняли Жар-птицю, зображену на створеному street-art об'єкті, яка уособлює енергію, інновації і відкритість. Провулочек Седова у м. Черкаси отримав нове яскраве обличчя, а звичайний паркан став міською пам'яткою.

Студенти спеціалізації «Інтер'єр і обладнання» велику увагу приділяють проектуванню соціальних об'єктів. Сучасний дизайнер інтер'єрів повинен повністю інтегруватися у сферу і проблеми того соціального об'єкту, який проектується, не повинен втратити жодного нюансу. Дипломні роботи майбутніх фахівців спеціалізації «Інтер'єр і обладнання» – це дизайн-проекти просторів власних приміщень і холів, проекти аеропортів, терміналів, автовокзалів, дитячих лікарень, дитячих садків і центрів для дітей з особливими потребами, галереї та музеї.

Протягом двох тижнів літньої практики 2013 року студенти п'ятого курсу вищезазначеної спеціалізації під керівництвом старшого викладача Депутата Г.І. здійснювали опорядження кімнати для релаксації дітей з обмеженими можливостями в Черкаському реабілітаційному центрі «Астра». Дизайн-проект став складовою частиною науково-дослідної роботи студентки магістратури Окуневої Олени за темою: «Засоби дизайну та ергономіки для формування комфортного середовища перебування дітей з вадами руху», яка посіла третє місце у Всеукраїнському конкурсі студентських науково-дослідних робіт зі спеціальності «Дизайн» у 2014 році. Керівник – д.т.н., професор Романенко Н.Г.

Зараз, як не прикро, наша країна знаходиться в умовах військового конфлікту, саме цей аспект ставить нові виклики і вимагає свіжих ідей від представників предметно-промислового дизайну. Проектування 3-х мірних об'єктів – основна область дизайну, де найбільш повно застосовуються професійні навички і досвід дизайнера, де від дизайнера вимагається вся його майстерність. Студенти цього виду дизайну пропонують багато новітніх розробок для вирішення побутових та професійних задач учасникам АТО. Одним з таких прикладів є дипломна робота випускника 2014-2015

навчального року Стіхальського Віктора, яким під керівництвом доцента кафедри дизайну Сергеевої Н.В було спроектовано ранець невідкладної медичної допомоги для бійців АТО, де обмислене розташування усіх необхідних речей для того, щоб врятувати життя людини (рис. 3). Запропонований проект може бути впроваджений у виробництво.

У березні поточного року Черкаському державному університету виповнилося 55 років. Викладачі і студентів активно включилися до створення святкової айдентики закладу, Ювілейного буклету, дизайн-проекування холів закладу [7].

Висновки. Дизайнерська творчість у сукупності всіх видів та форм пронизує різні сфери людської діяльності, спонукає до створення нових естетичних форм, образів та просторів і є необхідною складовою багатьох соціальних проектів.

Освітяни і студенти напряму й спеціальності «Дизайн» Черкаського державного технологічного університету є постійними учасниками різного роду соціальних проектів регіону, закладу, як з облаштування предметно-просторового середовища, так і благодійних акцій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Даниленко В.Я. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури ХХ століття (національний та глобалізаційний аспект). – Автореф. дис. доктора мистецтвознавства. – 05.01.03. – Львів, 2006. – 36 с.
2. Бхаскаран Лакшмі. Дизайн и время. Стили и направления в современном искусстве и архитектуре. Перевод с англ. И.Д. Голыбиной. – М.: АРТ-РОДНИК, 2007. – 156 с.
3. Дизайн-проекування: навчально-методичний посібник до виконання дипломної науково-дослідної роботи студентів спеціальності 8.02020701 «Дизайн» / Н.Г. Романенко, І.В. Бондаренко, С.П. Мигаль; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Черкаський державний технологічний університет. – Черкаси, 2012. – 82 с.
4. Мода в дизайні одягу: теорія та практика: Навчальний посібник / О. Лагода; МОНУ, ЧДТУ. – Черкаси: ЧДТУ, 2010. – 247 с.: іл. (Гриф МОНУ: лист від 24.11.2010 р. № 1/11-10790)
5. The Narratological Measuring of the Modern Strategies of the Research of a Costume // European Applied Studies: modern approaches in scientific researches, 2nd International scientific conference. ORT Publishing. Stuttgart (Germany). – 2013. – P. 76-77.
6. Команда студентів та викладачів кафедри дизайну ЧДТУ / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.chdtu.edu.ua>
7. ЧДТУ – 55 років / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://chdtu.edu.ua>

Рис. 3. Ранець невідкладної допомоги та його вид на моделі